

משום שהשם הקדוש בימין, ותורה בימין, ועל זה בימין תלוי הכל, ושנינו שצריך לזקף את הימין על השמאל, כמו שפרשוקה, שכתוב מימינו אש דת למו. ובזמן שיבא, (תהלים ס) הושיעה ימינך וענני. ובאותו זמן פתוב, פי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד. וכתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ברוף ה' לעולם אמן ואמן:

פרשת בא

ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וגו'. רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון. כמה צריכים בני אדם ללכת בדרך הקדוש ברוף הוא ולשמר מצוות התורה כדי שיזכו בה לעולם הבא, ולהציל אותם מכל הקטרגים שלמעלה ומטה, משום שהרי כמו שנמצאים מקטרגים בעולם למטה, כך גם נמצאים מקטרגים למעלה שעומדים על בני אדם.

אותם שעושים מצוות התורה והולכים בדרך ישרה ביראת אדונם, כמה סנגורים שעומדים עליהם למעלה, כמו שנאמר (איוב ג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלה וגו'. וכתוב ויחננו ויאמר פדעו מרדת שחת מצאתי כפר. משום כך אשרי מי ששומר מצוות התורה.

אמר לו רבי חייא, אם כך, למה צריך כאן מלאך שיהיה סנגור על האדם, והרי פתוב (משלי ג) כי ה' יהיה בכסלך ושמר רגלך מלקד, וכתוב (תהלים קכא) ה' ישמרך מכל רע. שהרי רואה הקדוש ברוף הוא

מכל רע. דהא חמי קדשא

בגין דשמא קדישא בימינא, ואורייתא בימינא, ועל דא בימינא תליא כלא ותנינן, דבעי לזקפא ימינא על שמאלא, כמה דאוקמוה. דכתיב, (דברים ל"ג) מימינו אש דת למו. ובזמנא דאתי, הושיעה ימינך וענני. ובההוא זמנא כתיב, (צפניה ג) פי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד. וכתוב, (זכריה י"ד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ברוף ה' לעולם אמן ואמן: (דף ל"ב ע"ב).

פרשת בא

ויאמר יי אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וגו'. (שמות י') רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים פ"ט) אשרי העם יודעי תרועה יי באור פניך יהלכון. כמה אצטריכו בני נשא, למהך בארחי דקודשא בריך הוא, ולמטר פקודי אורייתא, בגין דיזכון בה לעלמא דאתי, ולשזבא לון מכל קטרוגין דלעילא ותתא. בגין, דהא כמה דאשתכחו מקטרגין בעלמא לתתא, הכי נמי אשתכחו מקטרגין לעילא דקיימי עליהו דבני נשא.

אינון דעבדין פקודי אורייתא, ואזלי באורח מישר, בדחלא דמאריהון, כמה אינון סניגורין דקיימין עליהו לעילא, כמה דאת אמר (איוב ל"ג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלה וגו'. וכתוב ויחננו ויאמר פדעו מרדת שחת מצאתי כפר. בגין כך, זכאה איהו מאן דנטיר פקודי אורייתא.

אמר ליה רבי חייא, אי הכי, אמאי אצטריך הקא מלאך דליהוי סניגורא עליה דבר נש והא כתיב (משלי ג) פי יי יהיה בכסלך ושמר רגלך מלקד, וכתוב (תהלים קכ"א) יי ישמרך

ברִיךְ הוּא, כֹּל מַה דְּבַר נֶשׁ עֶבֶד בְּעֶלְמָא, הֵן טַב הֵן בִּישׁ. וְכֵן הוּא אֹמֵר, (ירמיה כ"ג) אִם יִסְתֵּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יי'.

אָמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָה, כֹּלָּא הָכִי הוּא וְדָאֵי. אֲבָל הָא פְּתִיב, (איוב ב') וְגַע אֶל עֲצָמוֹ וְאֶל בְּשָׂרוֹ. וּכְתִיב, (איוב ב') וְתִסִּיתָנִי כּוֹ לְבַלְעוֹ חֲנָם. לְאַחֲזָא דְהָא רִשׁוֹ אֲתַמְסֵר לְסִטְרָא אַחֲרָא לְקִטְרָגָא, (ורישו אַתְמְסֵר) עַל מַלְיָן דְּעֶלְמָא, (לְמַאן דְּלֹא אַצְטְרִיף) וְלֹא אֲתַמְסֵרָא בִידוּי. וְכֹל אֲלִין אַרְחִין טְמִירִין קָמֵי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְלִית אַנְתָּ דְּפָדָאֵי לְמַהֲךָ אַבְתְּרִייהוּ, בְּגִין דְּאִינוּן נְמוּסִין דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וּבְנֵי נֶשְׁא לְאוֹ אִינוּן רִשְׁאִין לְדְקִדְקָא אַבְתְּרִייהוּ, בַּר אִינוּן זְפָאֵי קְשׁוּט דִּידְעִין רְזִי אֹרְיִיתָא, וְאֲזִלִין בְּאַרְחָא דְחֻכְמָתָא לְמַנְדַּע אִינוּן מַלְיָן סְתִימִין דְּאֹרְיִיתָא.

רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (איוב א') וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל יי' וַיָּבֹאוּ גַם הַשָּׁטָן בְּתוֹכָם. וַיְהִי הַיּוֹם דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא קָאִים לְמִידָן עֶלְמָא. כְּגוֹנָא דָא, (מלכים ב', ד') וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹא שָׁמָּה. הַהוּא יוֹמָא יוֹם טוֹב דְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה הַזֶּה.

וַיָּבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים, אֲלִין רַבְרַבִּין מְמַנָּן שְׁלִיחִין בְּעֶלְמָא, לְאַשְׁגַּחָא בְּעוֹבְדֵין דְּבְנֵי נֶשְׁא. לְהִתְיַצֵּב עַל ה': כְּמָה דְּאֵתְ אָמַר, (מלכים א', כ"ב) וְכֹל צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמְדִים עָלָיו מִימֵינוּ וּמִשְׁמָאלוֹ. אֲבָל לְהִתְיַצֵּב עַל ה' בְּהֵאֵי קָרָא אֲשַׁפְחָנָא רְחִימוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲלֵייהוּ דִּישְׂרָאֵל. בְּגִין, דְּהֵנִי שְׁלִיחִין, דְּאִינוּן מְמַנָּן לְאַשְׁגַּחָא עַל עוֹבְדֵין דְּבְנֵי נֶשְׁא, אֲזִלִין וְשִׂאטִין וְנִטְלִין אִינוּן עוֹבְדֵין כְּלָהוּ, וּכְבוֹמָא דְּקָאֵי דִּינָא לְמִיקָם, לְמִידָן עֶלְמָא, אֲתַעְבִּידוּ קְטִיגוּרִין לְמִיקָם עֲלֵייהוּ דְּבְנֵי נֶשְׁא. וְתָא חֲזִי, מְכַל עֲמִין דְּעֶלְמָא, לָא

כֹּל מַה שְׂאָדָם עוֹשֶׂה בְּעוֹלָם, הֵן לְטוֹב וְהֵן לְרָע. וְכֵן הוּא אֹמֵר, (ירמיה כג) אִם יִסְתֵּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, הַכֹּל כִּף הוּא וְדָאֵי, אֲבָל הָרִי כְּתוּב (איוב ב) וְגַע אֶל עֲצָמוֹ וְאֶל בְּשָׂרוֹ. וְכְתוּב וְתִסִּיתָנִי כּוֹ לְבַלְעוֹ חֲנָם. לְהִרְאוֹת שְׁהִרֵי רְשׁוֹת נְמִסְרָה לְצַד הָאֲחֵר לְקִטְרָג (וְהִרְשׁוֹת נְמִסְרָה) עַל דְּכָרִים שֶׁל הָעוֹלָם וְלִמֵּי שֶׁלֹּא הִצְטַרְף וְלִהְיֶמְסֵר בְּיָדוֹ, וְכֹל הַדְּרָכִים הֵלְלוּ טְמוּנִים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִינְךָ פְּדָאֵי לְלֶכֶת אַחֲרֵיהֶם, מִשׁוּם שֶׁאֵלּוֹ הִנְהַגוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִין בְּנֵי אָדָם רִשְׁאִים לְדְקִדְקָא אַחֲרֵיהֶם, פְּרִט לְאוֹתָם צְדִיקֵי אָמֵת שְׂיִדְעִים אֵת סוּדוֹת הַתּוֹרָה וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ שֶׁל הַחֻכְמָה לְדַעַת אוֹתָם דְּכָרִים נְסִתְרִים שֶׁל הַתּוֹרָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (שם א) וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל ה' וַיָּבֹאוּ גַם הַשָּׁטָן בְּתוֹכָם. וַיְהִי הַיּוֹם - זֶה רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹמֵד לְדוֹן אֵת הָעוֹלָם, כְּמוֹ זֶה, וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹא שָׁמָּה. אוֹתוֹ יוֹם הִנֵּה יוֹם טוֹב שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה.

וַיָּבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים - אֵלּוֹ מְמַנִּים גְּדוּלִים שְׁלוּחִים בְּעוֹלָם, לְהַשְׁגִּיחַ בְּמַעֲשֵׂי בְנֵי הָאָדָם. לְהִתְיַצֵּב עַל ה' - כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (מלכים-א כב) וְכֹל צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמֵד עָלָיו מִימֵינוּ וּמִשְׁמָאלוֹ. אֲבָל לְהִתְיַצֵּב עַל ה', בְּפִסּוּק זֶה מְצָאנוּ אֶהְבֵּת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל יִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם שֶׁהַשְׁלוּחִים הֵלְלוּ, שְׁמֵמִים לְהַשְׁגִּיחַ עַל מַעֲשֵׂי בְנֵי הָאָדָם, הוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים וְלוֹקְחִים אֵת כֹּל אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים, וּכְיוֹם שְׂבָא הַדִּין לְעַמֵּד לְדוֹן הָעוֹלָם, נַעֲשִׂים קְטִיגוּרִים לְעַמֵּד עַל בְּנֵי אָדָם. וְכֵא רָאָה, מְכַל הָעַמִּים שֶׁבְּעוֹלָם לֹא

מְכַל עֲמִין דְּעֶלְמָא, לָא

קיימין לאשגחא בעובדיהון, בר בישראל
בלחודייהו, בגין דאלין בגין לקודשא בריך
הוא.

וכד לא אשתכחו עובדין דישראל פדקא
יאות, כביכול אינון ממנן שליחן, פד
פעאן לקיימא על אינון עובדין דישראל, על
ה' ודאי קיימין, דהא כד ישראל עבדין
עובדין דלא כשרן, כביכול מתישין חילא
דקודשא בריך הוא. וכד עבדין עובדין
דכשרן, יתבין תוקפא וחילא לקודשא בריך
הוא. ועל דא כתיב, (תהלים ס"ח) תנו עז לאלהים.
במה. בעובדין דכשרן. ועל דא, ביהווא
יומא, פלהו רברבן ממנן אתפנשו על ה'. על
ה' ודאי, דהא כיון דעל ישראל אתפנשו,
עליה אתפנשו.

ויבא גם השטן בתוכם, גם, לאסגאה
עלייהו, דכלהו אתיין למהוי
קטיגורין עלייהו דישראל, (דף ל"ג ע"א) ודא
אתוסף עלייהו, בגין דאיהו דילטורא רברבא
מפלהו, קטיגורא מפלהו, כיון דחמא קדשא
בריך הוא, דכלהו אתיין לקטרגא. מיד
ויאמר יי' אל השטן מאין תבא. וכי לא הוה
ידע קדשא בריך הוא, מאן הוה אתי. אלא
לאייתאה עובדא לרעותיה.

ויאמר יי' אל השטן וגו' ויען השטן את יי'
ויאמר משוט בארץ. מפאן אוליפנא,
דישובא דארעא אתמסר לסטרין אתרנין, בר
ארעא דישראל בלחודהא. כיון דאמר משוט
בארץ, אשגח קדשא בריך הוא, דבעי למהוי
דלטורא עלייהו דישראל. מיד, (איוב א') ויאמר
יי' אל השטן השמת לבך על עבדי איוב כי
אין כמוהו בארץ.

עומדים להשגיח במעשיהם רק על
ישראל לבדם, משום שאלה בני
של הקדוש ברוך הוא.

וכשלא נמצאים המעשים של
ישראל כראוי, כביכול אותם
שלוחים ממנים, פשרוצים לעמד
על אותם מעשים של ישראל, הם
עומדים ודאי על ה', שהרי
כשישראל עושים מעשים שלא
כשרים, כביכול מתשים כחו של
הקדוש ברוך הוא, וכשעושים
מעשים כשרים, נותנים פח ותקף
לקדוש-ברוך-הוא. ועל זה כתוב
(תהלים סח) תנו עז לאלהים. במה?
במעשים כשרים, ועל זה באותו
יום כל השרים הגדולים הממנים
התפנסו על ה'. על ה' ודאי, שהרי
כיון שהתפנסו על ישראל, הם
התפנסו עליו.

ויבא גם השטן בתוכם. גם -
לרבותו עליהם, שכלם באים
להיות קטגורים על ישראל, וזה
נוסף עליהם משום שהיא המלשין
הגדול מכלם, קטגור מכלם. כיון
שרואה הקדוש ברוך הוא שכלם
באים לקטרג, מיד - ויאמר ה' אל
השטן מאין תבא. וכי לא הוה יודע
הקדוש ברוך הוא מאיפה הוה בא?
אלא להביא את המעשה לרצונו.
ויאמר ה' אל השטן וגו' ויען השטן
את ה' ויאמר משוט בארץ. מפאן
למדנו שישוב הארץ נמסר לצדדים
אחרים, פרט לארץ ישראל לבדה.
כיון שאמר משוט בארץ, השגיח
הקדוש ברוך הוא שרוצה להיות
מלשין על ישראל. מיד - ויאמר ה'
אל השטן השמת לבך על עבדי
איוב כי אין כמוהו בארץ.

ראה שעה לתת לו חלק במה
שיתעסק, ויפרד מישראל, והרי
פרשוה, לרועה שרצה להעביר את
צאנו בנהר אחד וכו', מיד התעסק

חמא שעתא למיהב ליה חולקא, במה דיתעסק, ויתפרש מנייהו דישראל,

וְהָא אוּקְמוּהָ, לְרַעֲיָא דְבַעַא לְמַעְבַּר עֲאֲנִיָּה
בְּחַד נַהֲרָא וְכוּ', מִיַּד אֲתַעְסַק בֵּיהּ הֵוּא
שְׁטָן, וְלֹא קְטָרְגַּע עֲלֵיהּוּ דִישְׂרָאֵל.

וַיַּעַן הַשְּׁטָן אֶת יְיָ וַיֹּאמֶר הַחֲנָם יֵרָא אֵיּוֹב
אֱלֹהִים. לָאו תְּוֹהָא לְעַבְדָּא דְמֵאֲרִיָּה
עֶבֶיד לִיהּ כָּל רַעוּתֵיהּ, דִּיהָא דְחִיל לִיהּ,
אֲעִדִי אֲשַׁגְחוּתָךְ מִנִּיָּה, וְתַחֲמִי אֵי דְחִיל לָךְ
וְאִם לָאו.

הָא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְעֵאקוּ, כַּד אֲתִיָּהֵב חוּלְקָא
חֲדָא לְהֵאֵי סֵטֶר לְאֲתַעְסַקָא בֵּיהּ,
אֲתַפְרִישׁ לְבַתֵּר מִכְּלָא. כְּגוֹוֹנָא דָּא שְׁעִיר
בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ. שְׁעִיר בְּיוֹמָא דְכַפּוּרִי. בְּגִין
דְּאֲתַעְסַק בֵּיהּ, וְשָׁבִיק לְהוּ לִישְׂרָאֵל
בְּמַלְכִיָּהוּן, וְהֵכָא, מְטָא זְמַנָּא לְמִיטַל חוּלְקָא
דָּא, מִכָּל זֶרְעָא דְאַבְרָהָם, בְּסִטְרָא אַחְרָא.
כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (בְּרֵאשִׁית כ"ב) הִנֵּה יִלְדָה מִלְּפָנֶיהָ
גַּם הִיא וְגו' אֶת עוֹץ בְּכוֹרוֹ וְגו'.

וְהָא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְאָמַר מְשׁוּט בְּאַרְצָא, בַּעַא
מִיַּנִּיָּה, לְמַעְבַּד דִּינָא בִישְׂרָאֵל, דְּהָא
דִּינָא הָוָה לִיהּ עַל אַבְרָהָם, לְמַתְבַּע מְקוּדְשָׁא
בְּרִיף הוּא. בְּגִין, דְּלֹא אֲתַעְבִּיד דִּינָא בִּיצְחָק,
כַּד אֲתַקְרִיב עַל גְּבִי מְדַבְּחָא, דְּהָא לָא הָוָה
לִיהּ לְאַחֲלָפָא קְרַבְנָא דְאַזְמִין עַל מְדַבְּחָא,
בְּאַחְרָא, (וְכֹן בְּכָל סִטְרָא דְלִיָּה) כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (וַיִּקְרָא
כ"ז) לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ. וְהֵכָא קָאִים יִצְחָק עַל גְּבִי
מְדַבְּחָא, וְלֹא אֲשַׁתְּלִים מִנִּיָּה קְרַבְנָא, וְלֹא
אֲתַעְבִּיד בֵּיהּ דִּינָא, וּבַעַא דָּא מַעַם קְדָשָׁא
בְּרִיף הוּא, כְּמָה דְבַעַא דִּינִיָּה דִּיוֹסָף לְכַמָּה
דְּרִין. וְכָל מַה דְבַעַא, בְּאוּרַח דִּינָא בַּעַא.

בו אותו שטן ולא קטרג על ישראל.
וַיַּעַן הַשְּׁטָן אֶת ה' וַיֹּאמֶר הַחֲנָם יֵרָא
אֵיּוֹב אֱלֹהִים. אֵינן תְּמִיָּהָה עַל עֶבֶד
שְׂרַבּוּ עוֹשֶׂה לוֹ כָּל רְצוֹנּוֹ שִׁיָּהִיָּה
יֵרָא מִמֶּנּוּ. הִסֵּר מִמֶּנּוּ אֶת הַשְּׁגָחָתְךָ,
וְתִרְאֶה אִם יִפְחַד מִמֶּךָ אִם לֹא.

בא ראה, בשעת צרה, כשנתן חלק
אחד לצד הזה להתעסק בו, נפרד
אחר כך מהכל. כמו זה שעיר
בראש חדש, שעיר ביום הכפורים,
כדי שיתעסק בו ויעזב את ישראל
עם מלפס, וכאן הגיע זמן לטל
חלק זה מפל זרע אברהם בצד
האחר, כמו שנאמר (בראשית כב) הנה
ילדה מלפני גם היא וגו' את עוץ
בכורו וגו'.

ובא ראה, בשעה שאמר משוט
בארץ, רצה ממנו לעשות דין
בישראל, שהרי דין הנה לו על
אברהם לתבוע מן הקדוש ברוך
הוא, משום שלא נעשה דין ביצחק
כשהקרב על גבי המזבח, שהרי לא
היה לו להחליף קרבן שמזמן על
המזבח באחר, וכן בכל צד שלו כמו
שנאמר לא יחליפנו. וכאן עמד
יצחק על גבי המזבח ולא השתלם
ממנו קרבן ולא נעשה בו דין, ורצה
את זה מעם הקדוש ברוך הוא כמו
שרצה את דינו של יוסף לכמה
דורות מאחר יותר, וכל מה שרצה
- רצה בדרך דין.

ובאותו זמן שנצל יצחק והתחלף
קרבנו, הזמין לו הקדוש ברוך הוא
לאותו מקטרג זה לחלקו, כמו
שנאמר הנה ילדה מלפני גם היא
וגו' את עוץ בכורו. וכאן הגיע לטל
חלקו עליו מפל זרעו של אברהם
ולא יקרב לצד אחר.

ומההוא זמנא דאשתזיב יצחק, ואתחלף קרבניה, זמין ליה קדשא בריף
הוא, למההוא מקטרגא, האי לחולקיה, כמה דאת אמר הנה ילדה
מלפני גם היא וגו' את עוץ בכורו. והכא, מטא למיטל חולקיה עליה,
מפל זרעיה דאברהם, ולא יקרב בסטרא אחרא.